

## **A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság**

*Kfv. II. 39.163/2011/4. szám*

A Kúria dr. Sarkadi Erika ügyvéd által képviselt felperesnek jogtanácsos által képviselt Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala alperes ellen gyámhivatali ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében, amely perbe a felperes pernyertessége érdekében igazgató által képviselt beavatkozó beavatkozott, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2011. április 6. napján kelt 4.K.22.134/2010/6. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 7. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon – tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

### **í t é l e t e t:**

A Kúria a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.K.22.134/2010/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a Kúria felperest és a felperesi beavatkozót, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 10.000 (azaz tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs

### **I n d o k o l á s**

A felperes 2007 óta cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt állt, és 2007. december 20-a óta a felperesi beavatkozó (a továbbiakban: beavatkozó) intézményében lakik.

2009. szeptember 9. napján a felperes azzal az írásbeli kérelemmel fordult a beavatkozó intézmény igazgatójához, hogy az intézmény szállásepületében átalakításra kerülő kétágyas szobák kialakítási költségeihez járuljon hozzá. A beavatkozó igazgatója a kérelmet teljesítette, hozzájárulását megadta.

Ugyanezen a napon a beavatkozó és a felperes között létrejött egy, a gondnok által is aláírt megállapodás, amely szerint „Az ellátott/törvényes képviselő vállalja, hogy az intézmény szállásepületében átalakításra kerülő kétágyas szobák kialakítási költségeihez hozzájárul”. A szerződő felek megállapodtak abban is, hogy ha a gondozás tíz éven belül – haláleset kivételével – megszűnik, az egyszeri hozzájárulásának – melynek számlával igazolt összege ezen megállapodáshoz került csatolásra - a fennmaradó évekre jutó (napra pontosan kiszámított) időarányos részét vissza kell fizetni. A kifizetendő összegből levonható az ellátottnak az intézménnyel szemben fennálló, dokumentált tartozása.

2009. november 13-án Nyíregyházán a felperes és a „” Kft. között „szoba átalakításra” jött létre megállapodás 180.000 forint vállalkozási díj kikötése mellett azzal, hogy a szerződés teljesítési határideje 2009. december 9-e.

A felperes gondnoka és a beavatkozó igazgatója a szoba átalakításáról szóban tájékoztatták a Gyámhatóságot, annak csoportvezetőjét.

A vállalkozó a szerződésnek megfelelően az átalakítást elvégezte; a négyágyas szobát egy fallal ketté választotta, és behelyezett egy ajtót, így a korábbi négyágyas lakószobából 2 db kétágyas lakóhelyiség kialakítására került sor. Az új helyiségben egy vizesblokk is kialakításra került.

A felperes gondnoka kérte a gyámhivataltól az átalakítással felmerült 180.000 forint szobakialakítási költségnek a felperes gyámhatósági folyószámlájáról történő kifizetésének engedélyezését.

Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Iroda Szociális- és Gyámhivatali Csoport (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) a 2009. október 30-án kelt, 162-39/2009.Gyám számú határozatával a felperes gyámhatósági folyószámlájáról a kérelmezett összeg felvételét a gondnokolt részére engedélyezte. Ez a határozat jogerőre emelkedett.

Az alperes felügyeleti jogkörében eljárva a 2010. szeptember 14. napján kelt 2574-4/2010/SzGy. számú határozatával a fenti elsőfokú határozatot megváltoztatta – többek között - az új szoba kialakítás céljára történő 180.000 forint kifizetése iránti kérelmet elutasította.

Az alperes az elutasító rendelkezés indokolásaként kifejtette, hogy a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/2007.(IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 149.§-ának (4) bekezdése értelmében a szociális intézményben elhelyezett gondnokolt esetében a gyámhivatal nem engedélyezheti a pénz felhasználását – a személyi térítési díj és a költségek kivételével - az intézményi költségek fedezésére. Hivatkozott továbbá a beavatkozónak 2006. június 6. napján kiadott 4066-2/2006. számú működési engedélyére, és a 2008. december 31. napján jogerőre emelkedett 1021-7/2008. számú működési engedélyről rendelkező határozatra. Ezek alapján megállapította, hogy a beavatkozó intézmény nem rendelkezik működési engedéllyel emelt szintű, illetve átlagot jóval meghaladó minőségű elhelyezési körülményeket és szolgáltatásokat biztosító férőhelyre, így egyszeri hozzájárulást sem kérhet az intézményben történő elhelyezés során.

A felperes keresetében az alperes határozatának megváltoztatását, és az elsőfokú hatóság határozatának helybenhagyását kérte. Állította, hogy az elvégzett beruházás számára kedvezőbb elhelyezést és jobb életkörülményt tesz lehetővé. Hivatkozott arra, hogy a közte és az intézmény között létrejött megállapodás a Megyei Önkormányzat által kiadott Mkgy.14/2008.(XI.30.) rendelet 2. számú melléklet 8. pontjában foglaltak alapján jött létre. Az intézmény nem ígért sem szóban, sem írásban emelt szintű ellátást az ellátottnak/gondnokoltak, csupán az intézményi átlagot jelentő körülményekhez képest átlagon felüli elhelyezést (egy-, kétágyas szobába, hideg-meleg vizes blokk kialakítása, illetve egyéb esetekben a lakrészhez külön fürdőszoba kialakítása). Az intézmény emelt szintű ellátásnak megfelelő térítési díjat sem számított fel.

Állította, hogy nem intézményi költségre fordították az összeget, mert valójában ezért az összegért egy kétágyas szobát kapott, hideg-meleg vizes kézmosóval.

Hivatkozott a felperes a Gyer. 149.§ (5) bekezdésében foglaltakra, az Alkotmány 54.§-ára és 70/A.§ (3) bekezdésére, valamint a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényre, annak az I. fejezetére, továbbá az egyenlő bánásmódról és

esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényre.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát hatályon kívül helyezte.

Megállapította, hogy a gyámhatóság nem csak a kifizetés jóváhagyásáról, hanem a vállalkozói szerződés jóváhagyásáról is határozott, így az alperes jogsértően döntött a kifizetés iránti kérelem elutasításáról. E körben rögzítette – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 16.§ (1) bekezdés d) pontja, 20/B. és 20/C.§-ok, valamint a 215.§ (1) és (3) bekezdés rendelkezéseit idézve - , hogy a vállalkozási szerződés érvényesen létrejött és az a felperes érdekét szolgálta. A gondnok vagyongazdálkodási céljaira hivatkozással azzal érvelt, hogy a gondnok eljárása a Ptk. 20/C.§-ának, mint magasabb rangú jogszabálynak megfelelt, a gondnokolt jólétét szolgálta. A jóváhagyásra és a vállalkozási szerződés érvényes létrejöttére figyelemmel nem tulajdonított jogi relevanciát az alperesi határozatban kifejtett jogi érveknek. Rámutatott arra is, hogy a hatóság nem jogosult egy szerződés érvényességét hatósági eljárásban minősíteni, arra polgári bíróságnak van hatásköre.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte.

Utalt arra, hogy létrejött egy megállapodás – a vállalkozási szerződésen kívül – a gondnokolt és a gondnoka, illetve a beavatkozó között, melyben a felperesi gondnokolt egyszeri hozzájárulás fizetésére vállalt kötelezettséget, bár ezt utóbb beavatkozó tagadta. Ezért hivatkozott a Megyei Önkormányzat MKGy.14/2008.(XI.30.) számú rendeletének 2. számú melléklet 8. pontjára, ami az átlagot jóval meghaladó minőségű elhelyezési körülményeket és szolgáltatásokat biztosító, azaz emelt szintű férőhellyel rendelkező, tartós bentlakásos intézményekre vonatkozik. Álláspontja szerint a beavatkozó intézmény nem rendelkezik működési engedéllyel emelt szintű férőhelyre; ugyanakkor az intézmény ebben a megállapodásban egyszeri hozzájárulást kért, amelyet csak emelt szintű férőhely esetén tehetett volna meg.

Nem tartotta megalapozottnak az alperes törvényes képviselőjének a bírósági tárgyaláson tett nyilatkozatát, mely szerint a gondnokolt vagyonának a szoba-átalakításba történő befektetése tíz éves ingatlanhasználati jogot keletkeztetett. E körben hivatkozott a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000.(I.7.) SzCsM rendelet 41.§-ára, valamint a szociális igazgatásról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 94-94/D.§-aira.

Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú iratokból egyértelműen megállapítható, hogy sem a gondnok, sem a felperesi gondnokolt nem kérte a közöttük és a beavatkozó között létrejött, illetve a vállalkozóval kötött megállapodásban tett törvényes képviselői jognyilatkozat jóváhagyását, melyek ez okból érvénytelen.

Sérlemelte, hogy a megyei bíróság tényként fogadta el, hogy a felperes és a beavatkozó kérte a gyámhivatal jóváhagyását, és azt is, hogy a bíróság azt állapította meg, a vállalkozási szerződés érvényesen létrejött. Állította, hogy a gondnokolt és gazdálkodó szervezet között nem jött létre szerződés, csak egyszeri hozzájárulás történt a felperes részéről.

Hivatkozott arra is, hogy a szerződésben foglalt törvényes képviselői jognyilatkozat jóváhagyása iránti eljárás kérelemre induló gyámhatósági eljárás, melyhez a kérelmezőnek csatolnia kell a jóváhagyást igénylő szerződést. A kérelem és a döntés kötelező formai elemei tekintetében utalt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 34.§ (1) bekezdésében és a 39.§ (1) bekezdésében foglaltakra, valamint a 72.§ (1) bekezdésére.

Kifejtette, hogy a bíróság döntésében helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú hatóság kizárólag a

gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII.23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 11.§-ának a/ pontjára, valamint a Gyer. 149.§-ának (1) bekezdésére hivatkozott, és nem hivatkozott a R. 11.§-ának b) pontjára, mely a gyámhivatalnak a gondnok vagyoni- és bérletkezeléséhez kapcsolódó jognyilatkozata érvényességéhez szükséges jóváhagyásáról szól. Hivatkozott az alperes az R. 1.§ (2) bekezdésének hatásköri szabályára, továbbá a Ket. 71.§-ának (1) bekezdésére, 73.§-ának (2) bekezdésére és 39.§-ának (1) bekezdésére.

Állította, hogy a Gyer. 2011. január 1. előtt hatályos 149.§-ának (4) bekezdése az ezt követően hatályos rendelkezéstől eltérő szabályozást tartalmaz, ebből egyértelműen levezethető, hogy 2011. január 1. előtt nem volt jogszabályi lehetőség arra, hogy a gondnokolt anyagi eszközöket bocsásson az intézmény rendelkezésére, így a gyámhivatalnak nem volt mérlegelési lehetősége, hogy a gondnokolt érdekében áll-e a beruházás, és az ehhez kapcsolódó anyagi hozzájárulás, mert azt jogszabály egyértelműen kizárta. Hangsúlyozta, hogy a fenti jogszabályi rendelkezések vizsgálatát az elsőfokú bíróság törvénytőlően mellőzte a Ptk. rendelkezéseire utalással.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, annak helyes indokai alapján.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el és a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálva azt állapította meg, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme alapos.

A Ptk. 20/B.§-a szerint a gondnok köteles a gyámhatóság felhívására beszolgáltatni a gondnokolt pénzét, értékpapírjait, valamint értéktárgyait, ha azokat - figyelemmel a 20/C.§-ban foglaltakra is - a rendes vagyongazdálkodás szabályai szerint folyó kiadásokra készen tartani nem kell. A gyámhatósághoz beszolgáltatott vagyonnal való rendelkezéshez a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

A Ptk. 20/C.§-a értelmében a gondnok vagyongazdálkodásának a gondnokolt jólétét kell szolgálnia. A gondnok köteles a gondnokolt személyes kívánságait meghallgatni, és a vagyoni állagától függően a jogos igényeket lehetőség szerint teljesíteni.

*A Gyer. – határozathozatalakor hatályos - 149.§-ának (2) bekezdése szerint a gyámhivatal akkor engedélyezheti a törvényes képviselő kérelmére a gyámi fenntartásos betétben elhelyezett pénznek államilag garantált értékpapírba, biztosítási kötvénybe, ingó vagy ingatlan vagyoni értékű befektetését, ha az a gyermek, illetve a gondnokolt érdekében áll.*

Ugyanezen szakasz (4) bekezdése értelmében a szociális intézményben elhelyezett gondnokolt esetében a gyámhivatal nem engedélyezheti a pénz felhasználását - a személyi térítési díj és a költségek kivételével - az intézményi költségek fedezésére.

Ugyanezen szakasz (5) bekezdése pedig úgy szól, hogy a gyermekotthonban elhelyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek gyámja, valamint a bentlakásos szociális intézményben elhelyezett gondnokság alatt álló személy gondnoka, a gyermek, illetve a gondnokolt külön jogszabályban meghatározott kötelező ellátásait meghaladó szükségleteire - különösen tartós fogyasztási cikk vásárlására, a gyermek képességeinek fejlesztésére és jelentősebb vagyoni érték megszerzésére - a gyámi fenntartásos betétből pénzfelvétel engedélyezését kérheti a gyámhivataltól.

A Kúria – szemben az eljáró bíróság álláspontjával – úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben nemcsak a Ptk. rendelkezései, hanem a Gyer. 149.§-ának rendelkezései is alkalmazandók. A Kúria – jogerős ítélet megállapításaival szemben - nem látott ellentétet a Ptk. 20/C.§-a és a Gyer. 149.§-ának (4) bekezdése között.

A perbeli időszakban hatályos Gyer. 149.§-ának (4) bekezdése lényegében azt mondta ki, hogy a Gyer. 149.§ (2) bekezdésében lévő azon feltétel, miszerint az ingatlanvagyonba történő befektetés akkor engedélyezhető, ha az a gondnokolt érdekében áll, semmi esetre sem értelmezhető úgy, hogy az elhelyezését biztosító intézmény /mint ingatlan/ költségei fedezhetők belőle. E jogszabályi rendelkezés tiltotta az intézmény átalakításának költségeihez való hozzájárulást a gondnokolt részéről, ezért azt a beavatkozói intézménynek kellett (volna) fedeznie.

A Kúria álláspontja szerint a Gyer. 149.§-ának (4) bekezdése tudatos jogalkotói megfontolást takar, ha azonban azzal az elsőfokú bíróság – akár a Ptk. rendelkezései alapján nem ért egyet, a Ptk. és a Gyer. rendelkezései között jogszabályi kollíziót vél felfedezni - a per tárgyalásának felfüggesztése mellett az akkor hatályos Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: AB törvény) 38.§-ának (1) bekezdése alapján kellett volna eljárnia.

Valójában a Ptk. 20/C.§-ába nem „ütközött” a határozat meghozatalakor hatályos és a Pp. 339/A.§-a alapján jelen ügyben alkalmazandó Gyer. 149.§-ának (4) bekezdése, hiszen a gondnok a jogos igények – lehetőségek szerinti –teljesítésére köteles, márpedig a Gyer. 149.§-ának (4) bekezdésébe ütköző igény nem tekinthető jogos igénynek, mivel kogens, tiltó jogi normába ütközik.

A Pp. 339/A.§-a alapján az alperes határozatának jogszerűségét nem érinti, hogy a jogalkotó 2011. január 1. napjától a gondnokolt érdekében álló jogos igényként ismeri el Sztv. 119/A.§-ának (2) bekezdése szerinti költségeket, kivéve ezt az esetkört az intézményi költségek gondnokolt pénzéből való finanszírozásának - továbbra is élő - általános tilalma alól. Ez azt jelenti, hogy a perbeli esethez hasonló megállapodásokat köthet egymással a tartós bentlakásos intézményi ellátásban részesülő személy és az intézmény, az ilyen megállapodások jóváhagyásának és ennek alapján a költségek gondnokolt részéről történő fedezésének 2011. január 1. napja után nincs akadálya.

A Kúria szükségesnek tarja megjegyezni, hogy a perbeli időszakban hatályos Gyer. 149.§-ának (5) bekezdése csak a (4) bekezdés tükrében értelmezhető, az az minden olyan esetre alkalmazható, amely nem tartozik a Gyer. 149.§-ának (4) bekezdése alá. Ez az eset azonban a Gyer. 149.§-ának (4) bekezdésének szabályozási körébe tartozott.

A felperes keresetének további jogszabályhelyekre hivatkozása (Alkotmány, ENSZ Egyezmény, Ebktv. stb.) arra vonatkozó érvelés volt, hogy a beavatkozói intézmény teljesíti-e nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségeit, biztosítja-e az alkotmányos alapjogok érvényesülését, illetve a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét. Ez ugyan társadalmi szempontból fontos kérdés, de nincs semmilyen tartalmi összefüggésben azzal, hogy e célok megvalósulása finanszírozható-e a gondnokolt megtakarításaiból. Jelen ügy tárgya pedig ez utóbbi volt.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem egyéb kifogásait vizsgálva azt állapította meg, hogy az emelt szintű férőhellyel rendelkező intézményi működési engedély hiányában a 14/2008.(XI.30.) önkormányzati rendelet 2.számú mellékletének 8. pontjára a megkötött szerződés nem utalhatott volna. A szerződés érvényességéhez a Ptk. 16.§ (1) bekezdés d) pontja szerint a 20/B. alapján beszolgáltatott vagyonra vonatkozóan a gyámhatóság jóváhagyása szükséges. A hatósági jóváhagyásnak kifejezett és egyértelmű nyilatkozatnak kell lennie, meg kell felelnie a hatóság eljárására vonatkozó Ket. előírásoknak, így a hatóság egyik képviselőjének (munkatársának) ráutaló magatartása e körben nem lehet releváns.

Minderre tekintettel a Kúria a Pp. 275.§-ának (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül

helyezte és a Pp. 339.§ (1) bekezdésének megfelelően a felperes keresetét elutasította.

A Kúria az elsőfokú eljárásban felmerült alperesi költségről való döntést a Pp. 78.§-ának (2) bekezdése alapján mellőzte, mivel az alperes abban az eljárásban nem tartott igényt perköltségre, ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban ilyen nyilatkozatot nem tett, ezért ugyanezen jogszabályhely alapján a Kúria hivatalból állapította meg részére a jogtanácsosi képvisellel járó és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költséget, melynek összegét a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (3) és (5) bekezdése alapján határozta meg és kötelezte egyetemlegesen a felperest és a beavatkozót annak viselésére.

A Kúria az illeték viseléséről a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 133/A.§-ának (1) bekezdésére figyelemmel döntött.

Budapest, 2012. szeptember 19.

**Dr. Fekete Ildikó sk. a tanács elnöke, Dr. Tóth Kincső sk. előadó bíró, Dr. Demjén Péter sk. bíró**